

türkiye ekonomi politikaları araştırma vakfı

MALİ SAYDAMLIK İZLEME RAPORU

V-VI

İSTİKRAR ENSTİTÜSÜ

Eylül 2007

MALİ SAYDAMLIK

İZLEME RAPORU

V-VI

M. Ferhat EMİL

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi
Maliye Bölümü Öğretim Görevlisi

H. Hakan YILMAZ

ODTÜ İİBF İktisat Bölümü ve
Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi
Maliye Bölümü Öğretim Görevlisi

Eylül 2007

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ ve ÖZET: MALİ SAYDAMLIK ENDEKSİ 2006 YILI SONUÇLARI	3
--	----------

I. 2006 MALİ SAYDAMLIK ENDEKS SONUÇLARI.....	10
---	-----------

I.1 Önceki Endeks Sonuçlarıyla Karşılaştırılmalı Bir Çerçeve de Endeks Türkiye Genel Sonuçları:	10
---	----

I.2 Ana İlkeler ve Alt ilkeler açısından 2006 Yılı Endeks Sonuçları.....	18
--	----

I.2.1 Kamu Sektörünün Ekonomide Sahip Olduğu Rol ve Sorumlulukların Açık Olması	18
---	----

I.2.2. Kamuoyuna Bilgi Sunma ve Raporlama Düzeyi.....	20
---	----

I.2.3. Bütçenin Hazırlanma ve Onaylanma Sürecinde Açıklık.....	23
--	----

I.2.4. Bütçenin Uygulanma ve Kontrol Sürecinde Açıklık.....	25
---	----

I.2.5. Kesin Hesapların Parlamento Tarafından Onaylanması ile Mali Sonuçların Dış Denetiminde ve Değerlendirilmesi Sürecinde Açıklık	27
--	----

I.2.6. Mali İstatistiklerin Raporlanmasındaki Kurumsal Bağımsızlık ve Güvenilirlik	29
--	----

II. GENEL DEĞERLENDİRME ve ULUSLARARASI KARŞILAŞTIRMA.....	30
---	-----------

GİRİŞ ve ÖZET: MALİ SAYDAMLIK ENDEKSİ 2006 YILI SONUÇLARI

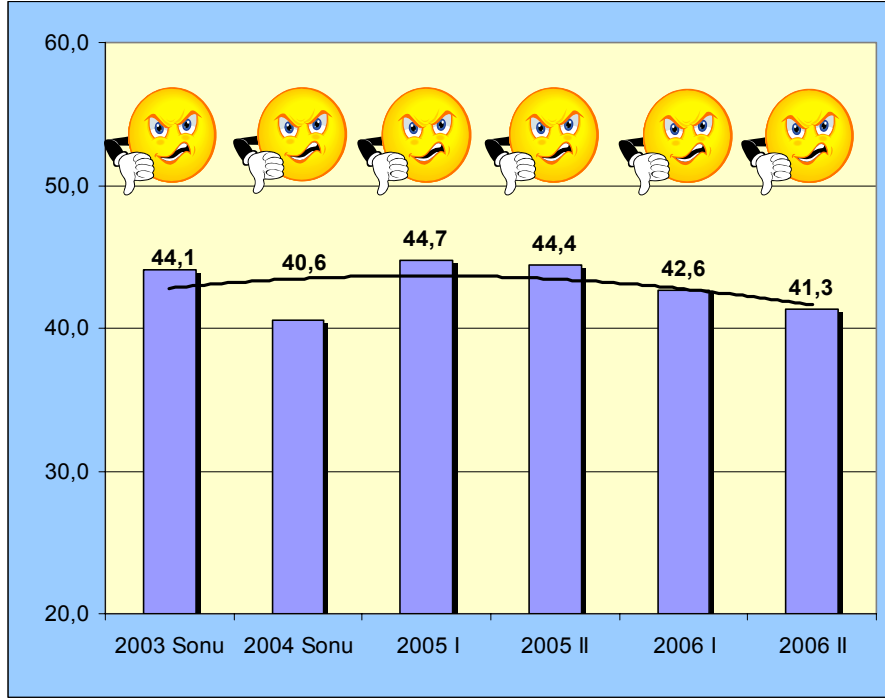
TEPAV bünyesinde sürdürdüğümüz kamu sektöründe mali saydamlığın izlenmesi çalışmaları, devletin millettten aldığı kaynakları nasıl kullandığına ilişkin bilgileri ne ölçüde kamuoyu ile paylaştığını ölçmeyi amaçlamaktadır. Böylelikle saydamlık ve hesap verilebilirliğin sadece kulağa hoş gelen “şık” söylemler olmaktan çıkarılıp gerçek yaşamda ne anlama geldiğini ve topluma neler anlattığını daha somut olarak ortaya koymak mümkün olmaktadır.

Bu doğrultuda geliştirdiğimiz mali saydamlık endeksi metodolojisi¹ ile 2004 yılından itibaren mali saydamlığın ölçülmesine ve bu alandaki gelişmelerin kamuoyu ile paylaşılmasına devam edilmektedir. Kamu sektörünün mali saydamlığının ölçülmesine yönelik unsurların teknik ve kompleks yapısı nedeni ile, bu endeks, konularında uzman bürokrat, denetim elemanı, akademisyen, sivil toplum örgütü üyesi ve ekonomi basını mensuplarının katkıları ile hazırlanmaktadır.

Bu şekilde hesaplanan Mali Saydamlık Endeksi, 2006 yılının ilk altı ayında 100 üzerinden 42,6 puan, ikinci altı ay sonunda ise 41.3 puan olmuştur. Bu sonuçlar ülkemizde mali saydamlığın önceki yıllara göre geriye gittiğini göstermektedir.

¹ Bu metodoloji ile ilgili gerekli teknik açıklamalar için www.tepav.org.tr den Mali izleme linkine bakılabilir.

*Mali Saydamlık Genel Endeks Değerlerindeki Gelişme**

Mali saydamlığın genel endeks değerine katkı yapan ana ilkeler açısından bakıldığında ise “mali istatistiklerin raporlanmasında kurumsal bağımsızlık ve güvenilirliğin” en düşük değerine indiği, bunu “bütçenin hazırlık ve uygulama sürecindeki açıklığın” izlediği ve diğer ilkeler açısından da önceki yıllara oranla endeksin düşüş yönünde eğilim gösterdiği anlaşılmaktadır. Mali Saydamlık Endeksinin daha da aşağıya düşmesini engelleyen en önemli ana ilke ise “kamu sektöründe rol ve sorumlulukların açık olması” ilkesidir.

* Sembollerin taşıdığı anlamlar izleyen tabloda yer aldığı şekilde IBP standartlarına göre değerlendirilmiştir

67+			Çok Olumlu
50-66			Olumlu
33-49			Olumsuz
0-33			Çok Olumsuz

Endekste dikkati çeken bir diğer bulgu da, algılamanın 2006 yılının ilk yarısına oranla ikinci yarısında daha fazla olumsuzla dönmesidir.

Ana İlkeler İtibarıyla Mali Saydamlık İzleme Endeks Sonuçları (%)

	Endeks Değerleri (%)					
	2003 Sonu	2004 Sonu	2005 I	2005 II	2006 I	2006 II
GENEL ENDEKS DEĞERİ (I+II+III+IV+V+VI)	44,1	40,6	44,7	44,4	42,6	41,3
I. KAMU SEKTÖRÜNÜN EKONOMİDE SAHİP OLDUĞU ROL VE SORUMLULUKLARININ AÇIK OLMASI	43,6	46,4	51,5	53,5	51,8	50,0
II. KAMUOYUNA BİLGİ SUNMA VE RAPORLAMA DÜZEYİ	45,1	41,3	45,8	48,1	43,8	42,2
III. BÜTÇENİN HAZIRLANMA VE ONAYLANMA SÜRECİNDE AÇIKLIK	40,1	36,4	44,2	41,0	41,4	40,1
IV. BÜTÇENİN UYGULANMA VE KONTROL SÜRECİNDE AÇIKLIK	41,7	35,4	39,7	41,2	40,2	39,4
V. KESİN HESAPLARIN PARLAMENTO TARAFINDAN ONAYLANMASI İLE MALİ SONUÇLARIN DIŞ DENETİMİNDE VE DEĞERLENDİRİLMESİ SÜRECİNDE AÇIKLIK	49,7	44,7	45,4	44,2	43,1	41,6
VI. MALİ İSTATİSTİKLERİN RAPORLANMASINDAKİ KURUMSAL BAĞIMSIZLIK VE GÜVENİLİRLİK	44,3	39,6	41,6	38,2	35,2	34,4

Her bir ilkedeki eğilimi etkileyen alt detaylara bakıldığında ise, genel gözlem, önceki yıllara oranla alt ilkelerde algılamanın da çok ağırlıklı bir biçimde olumsuzla döndüğü şeklinde özetlenebilir. Alt ilkelerin endekslerinin en olumsuz ve nisbeten en olumlu olarak değerlendirilebilecek bileşenlerini aşağıdaki şekilde özetlemek mümkündür.

Alt İlkeler Bazında Mali Saydamlık Puan Kartı

Ana İlke	Alt İlke (En Düşük Değer)	Alt İlke (En Yüksek Değer)
I. KAMU SEKTÖRÜNÜN EKONOMİDE SAHİP OLDUĞU ROL VE SORUMLULUKLARININ AÇIK OLMASI	Vergi ve benzeri yasal yükümlülüklerin anlaşılabilir ve herkese eşit derecede uygulanabilir olması 	Kamu Görevlilerinin tabi olduğu etik standartların mevcudiyeti ve açıklığı
II. KAMUOYUNA BİLGİ SUNMA VE RAPORLAMA DÜZEYİ	Bütçe dokümanlarının anlaşılabilir olması ve STK'larla işbirliği 	Bütçe dokümanlarının tam ve ayrıntılı bilgi setini kamuoyuna sunması
III. BÜTÇENİN HAZIRLANMA VE ONAYLANMA SÜRECİNDE AÇIKLIK	Maliye politikalarının maliyetlerinin açıklanması 	Merkezi kuruluşlar arasında rol ve sorumlulukların açık olması
IV. BÜTÇENİN UYGULANMA VE KONTROL SÜRECİNDE AÇIKLIK	Vergi idaresinin politik etkilerden uzak olması 	Mali raporlamanın standart ve düzenli olması
V. KESİN HESAPLARIN PARLAMENTO TARAFINDAN ONAYLANMASI İLE MALİ SONUÇLARIN DIŞ DENETİMİNDE VE DEĞERLENDİRİLMESİ SÜRECİNDE AÇIKLIK	Dış denetim raporlarının elde edilebilir ve anlaşılabilir olması 	Kesin hesapların süresinde ve ilgili tarafların anlayacağı açıklıkta parlamentoya sunulması
VI. MALİ İSTATİSTİKLERİN RAPORLANMASINDAKİ KURUMSAL BAĞIMSIZLIK VE GÜVENİLİRLİK	Model varsayımlarının açık olması ve bağımsız kurumlar tarafından denetlenmesi 	Harcama ve gelir tahminlerinin gerçekçi ve güvenilir olması

Bu tabloya göre;

“Kamu sektörünün ekonomide sahip olduğu rol ve sorumlulukların açık olması “ ilkesinin altında yer alan “ Vergi ve benzeri yasal yükümlülüklerin açık bir yasal çerçeveye dayanması, anlaşılabilir, ulaşılabilir ve herkese eşit derecede uygulanabilir olması” konusundaki algılama, yılın birinci yarısında oranla ikinci

yarısında hızla olumsuzu dönmüş bulunmaktadır. Kamu görevlilerinin tabi olduğu etik standartların mevcudiyeti ve açıklığı alt ilkesi ise, önceki dönemlere göre azalmakla beraber ,50 puan üstünde kalmaya devam etmiştir.

“Kamuoyuna bilgi sunma ve raporlama düzeyi” ilkesinin altında yer alan “hükümetin bütçenin tümünü anlaşılabilir formatta el kitapları, broşür ve CD gibi materyallerle sunması ve STK’lar ile işbirliği yapması “ alt ilkesi en düşük değerleri taşımaktadır. Bu ana ilkenin geçen dönemlere göre azalış göstermekle beraber 50 puan üzerinde kalan en önemli alt ilkesi “ bütçe ile ilgili ayrıntılı bir bilgi setini kamuoyuna sunması“ olmuştur. İki ilke bir arada ele alındığında, kamuoyuna sunulan bilgi hacminde artış olmakla beraber, bunların anlaşılabilir format ve yapıda olmadığı sonucuna ulaşmak mümkündür.

“Bütçenin hazırlanma ve onaylanma sürecinde açıklık” ilkesinin altında yer alan “öngörülen yeni politikaların maliyetlerinin kamuoyuna açıklanması” şeklinde özetleyebileceğimiz alt ilke , dönemler itibariyle en düşük endeks değerine sahiptir. Bu ana ilkenin en olumlu algılanan alt ilkesi ise 60 puan üzerindeki değeri ile “ bütçenin hazırlanması sürecinde merkezi kuruluşlar arasındaki rol ve sorumlulukların açık olması ve koordinasyonun sağlanması” ilkesidir.

“ Bütçenin uygulanma ve kontrol sürecindeki açıklık” ana ilkesinin dönemler itibarı ile en düşük değere sahip alt ilkesi ”vergi idaresinin yasal olarak politik etkilerden uzak olması ve uygulama sonuçları ve faaliyetleri konusunda düzenli raporlamada bulunması” ilkesidir. Bu ilkenin, endeks değerini hesaplamaya başladığımız 2004 yılından bu yana, sürekli olarak düşük değer alması dikkat çekicidir. En yüksek değere sahip ilke (55 puan civarı) ise “ yıl içinde çıkarılacak mali raporların önceden belirlenmiş muhasebe ve mali raporlama standartlarına dayanmış olma” ilkesidir.

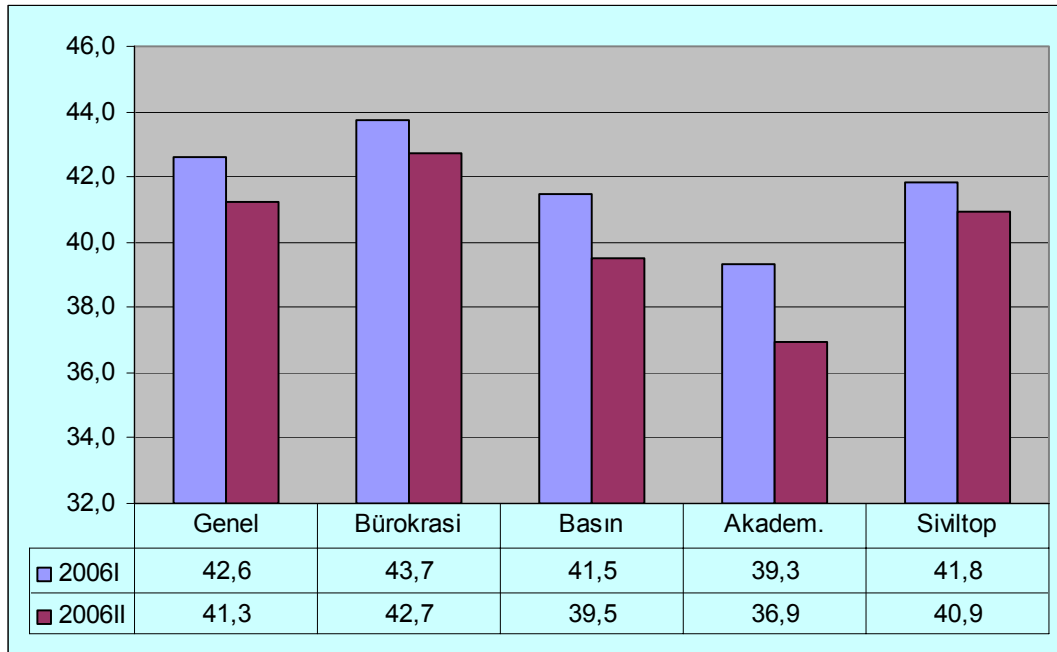
“ Kesin hesapların parlamento tarafından onaylanması ve mali sonuçların dış denetiminde ve değerlendirilmesi sürecindeki açıklık” ana ilkesinin en düşük değer alan alt ilkesi “parlamentoya sunulan denetim raporlarının kolay elde edilebilir olması ve anlaşılabilir olması” şeklinde özetleyebileceğimiz ilkesidir. Bu ana ilkenin geçen dönemlerde 50 puan üzerinde çıkan bazı alt ilkelerinde dahi

(“kesin hesapların ilgili taraflara belirli bir sürede ve anlaşılabilir biçimde sunulması” gibi), son değerler bu puanın altına inmiş gözükmemektedir. Çıkarılan bunca yasaya rağmen algılamadaki bu olumsuzluktan hem Maliye Bakanlığı’nın hem de Sayıştay Başkanlığı’nın kamuoyu ile iletişim konusunda ciddi problemleri olduğu sonucunu çıkarmak mümkündür.

“Mali istatistiklerin raporlanmasında kurumsal bağımsızlık ve güvenilirlik” ana ilkesinin en düşük değeri alan alt ilkesi “ makro tahminlerde kullanılan model ve varsayımların kamuoyuna açık olması” şeklinde özetlenebilecek ilkesi olarak dikkati çekmektedir. Geçen döneme göre düşme eğilimi gösteren ancak değer olarak 50 puana en fazla yaklaşmakla beraber yine de bu sınırın altında kalan alt ilke ise “ harcama ve gelir tahminlerinin gerçekçi ve güvenilir olması” ilkesidir.

Saydamlık endeksinin bir diğer ilgi çekici sonucu ise, ankete katılanlar arasında bürokrasi daha olumlu bir algılama içinde iken akademisyenlerin saydamlık algılamasının daha olumsuz çıkmasıdır. Ancak tüm meslek gruplarında 2006 yılının ilk yarısına oranla endeks değerleri ikinci yarıda daha düşük çıkmaktadır.

Meslek Gruplarına Göre Mali Saydamlık İzleme Endeksi Sonuçları

Bir bütün olarak Mali Saydamlık Endeksi, kamu sektörünün kaynak kullanımı ile ilgili bilgileri kamuoyu ile paylaşmadaki performansının düştüğünü ve bu konuda 2006 yılında bir geriye gidişin yaşandığını ortaya koymaktadır. Bu açıdan bakıldığında, ülkemiz kamu sektörü 2005 yılı itibariyle yapılan uluslararası karşılaştırmalardaki “olumsuz“ görünümünden 2006 yılında da kurtulamamış görünmektedir.

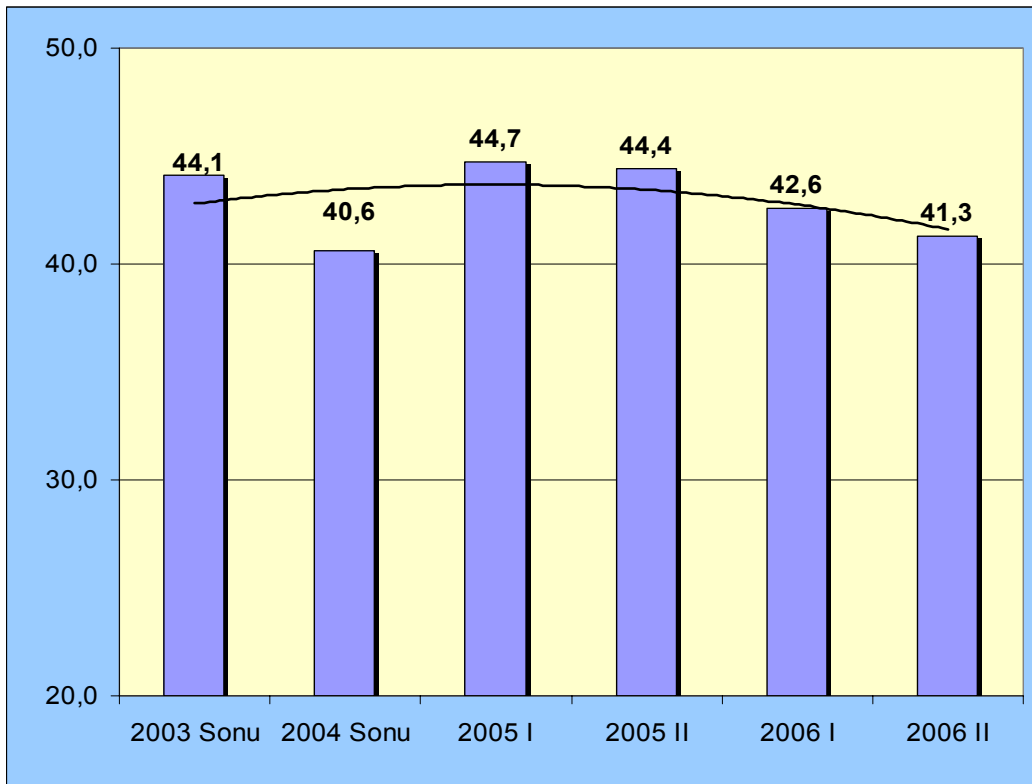
I. 2006 MALİ SAYDAMLIK ENDEKS SONUÇLARI

I.1 Önceki Endeks Sonuçlarıyla Karşılaştırılmalı Bir Çerçeve de Endeks Türkiye Genel Sonuçları:

Mali saydamlığın izlenmesi amacıyla geliştirilen değerlendirme formu 2006 yılının ilk altı ayı ile ikinci altı ayına ilişkin olmak üzere konusunda uzman bürokrat, denetim elemanı, akademisyen, sivil toplum örgütü üyesi ve basın temsilcisi olmak üzere toplam 21 katılımcı tarafından doldurulmuştur. Katılımcıların tamamı bundan önceki değerlendirmelere katılan uzmanlardır.

Türkiye Mali Saydamlık İzleme Endeks Değeri, 2006 yılının ilk altı ayı için yüz puan üzerinden 42,6, ikinci altı ayı için (yıl sonu değeri) ise 41,3 puan olmuştur. Endeks değerleri önceki yılların aynı dönemlerine göre bir düşme eğilimi içindedir.

Grafik 1. Mali Saydamlık İzleme Endeksi Sonuçları

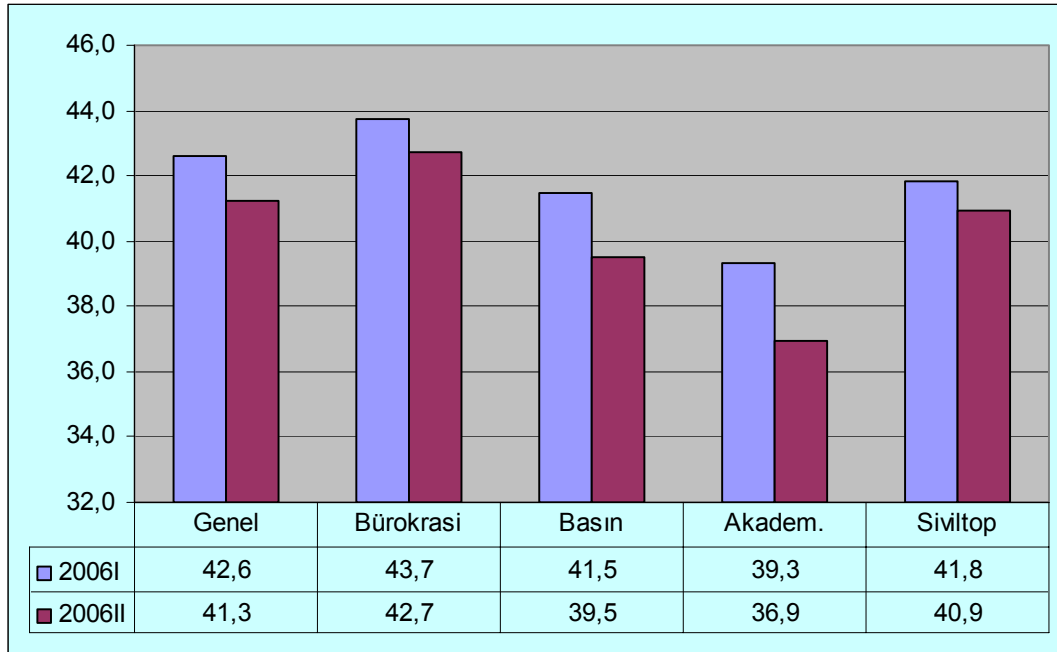

Geçen raporda vurguladığımız endeks değerinin yerinde sayması (patinaj yapması) sürecinin 2006 yılı sonuçları ile birlikte geriye doğru kayma şeklinde yeni bir algılama evresine girdiğini görmekteyiz. Katılımcıların ortak algılaması, mali saydamlık

düzeyinin yeterli olmadığı ve mali saydamlığın iyileştirilmesi gerektiği yönünde oluşmuştur. Ortaya çıkan bu sonuç, mali saydamlığa yönelik karar alıcıların somut politikalar geliştirmeleri yanında mevcut düzenlemeleri de etkin bir şekilde kamuoyu ile paylaşmaları ve uygulamanın etkinleştirilmesi gereğini gündeme getirmektedir. Bu açıdan bakıldığında, mali yönetim sistemimizde mali saydamlık anlamında hedeflenen iyileşmeye henüz ulaşamaması yanında bir geriye gidişin de başladığını düşünmekteyiz.

Mali saydamlık endeks sonuçlarına katılımcıların meslek grupları itibarı ile bakıldığında ise; bürokrasinin saydamlık algılaması, önceki endeks değerlerinde olduğu gibi, ortalama endeks değerinin üzerinde çıkmıştır. Akademisyen, sivil toplum ve basın temsilcilerinin saydamlık algılaması puanları ise endeks değerleri itibarı ile ortalamanın altında kalmıştır.

Grafik 2. Meslek Gruplarına Göre Mali Saydamlık İzleme Endeksi Sonuçları

2006 yılı itibarı ile mali saydamlık endeks değerinin beklenenin aksine bir düşme eğilimine girmesine neden olan gelişmeleri, izleyen tablo çerçevesinde ana ilkeler bazında sırası ile ele aldığımızda, aşağıdaki tesbitleri yapmak mümkün bulunmaktadır.

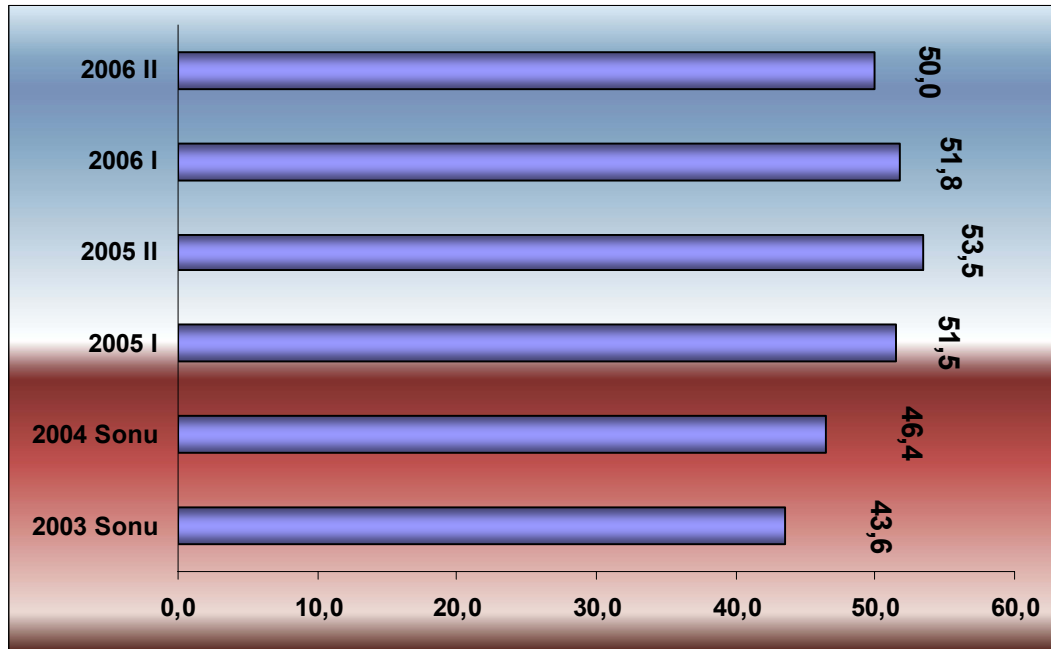
Tablo 1. Ana İlkeler İtibarıyla Mali Saydamlık İzleme Endeks Sonuçları

	Endeks Değerleri (%)						Değişim (%)				5018*
	2003 Sonu	2004 Sonu	2005 I	2005 II	2006 I	2006 II	2006 II /2003	2006 II /2004	2006 I /2005 I	2006 II /2005 II	Sonrası
GENEL ENDEKS DEĞERİ (I+II+III+IV+V+VI)	44,1	40,6	44,7	44,4	42,6	41,3	-6,4	1,6	-4,7	-7,1	60,2
I. KAMU SEKTÖRÜNÜN EKONOMİDE SAHİP OLDUĞU ROL VE SORUMLULUKLARININ AÇIK OLMASI	43,6	46,4	51,5	53,5	51,8	50,0	14,7	7,8	0,5	-6,5	52,4
II. KAMUOYUNA BİLGİ SUNMA VE RAPORLAMA DÜZEYİ	45,1	41,3	45,8	48,1	43,8	42,2	-6,5	2,1	-4,3	-12,4	62,3
III. BÜTÇENİN HAZIRLANMA VE ONAYLANMA SÜRECİNDE AÇIKLIK	40,1	36,4	44,2	41,0	41,4	40,1	-0,1	10,1	-6,4	-2,3	62,7
IV. BÜTÇENİN UYGULANMA VE KONTROL SÜRECİNDE AÇIKLIK	41,7	35,4	39,7	41,2	40,2	39,4	-5,6	11,2	1,4	-4,5	61,3
V. KESİN HESAPLARIN PARLAMENTO TARAFINDAN ONAYLANMASI İLE MALİ SONUÇLARIN DIŞ DENETİMİNDE VE DEĞERLENDİRİLMESİ SÜRECİNDE AÇIKLIK	49,7	44,7	45,4	44,2	43,1	41,6	-16,2	-6,8	-5,2	-5,8	66,0
VI. MALİ İSTATİSTİKLERİN RAPORLANMASINDAKİ KURUMSAL BAĞIMSIZLIK VE GÜVENİLİRLİK	44,3	39,6	41,6	38,2	35,2	34,4	-22,4	-13,2	-15,3	-10,0	56,2

* Değerlendirme formunun ileriye ve geriye simüle edilerek doldurulma imkanı bulunmaktadır. Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun çıkmış ve etkin bir düzeyde uygulamaya girmiş olduğu varsayımında endeks değeri 55-60 arasında çıkmaktadır. Dolayısı ile bu sütunu “ yasa tam uygulansa idi endeksin almasını beklediğimiz azami değer” olarak nitelendirebiliriz.

A. Yıllar itibariyle bakıldığında “kamu sektörünün ekonomide sahip olduğu rol ve sorumlulukların açık olması ilkesi”, diğer ana ilkeler arasında sürekli olarak daha olumlu bir algılamamanın kaydedildiği tek değişkendir. Nitekim bu ilke 2003 ve 2004 sonuçlarına göre yapısal nitelikli reformların da etkisi ile önemli bir iyileşme göstermiş ve 40 puan seviyelerinden 50 puan seviyelerine çıkmıştır. Hatta 5018 sayılı KMYKK başta olmak üzere çıkarılan çeşitli yasal düzenlemeler sonrası olması gereken değere oldukça yakın bir endeks değerine ulaşılmıştır.

Grafik 3. Kamu Sektörünün Ekonomide Sahip Olduğu Rol ve Sorumlulukların Açık Olması İlkesinin Almış Olduğu Endeks Değerinin Gelişimi

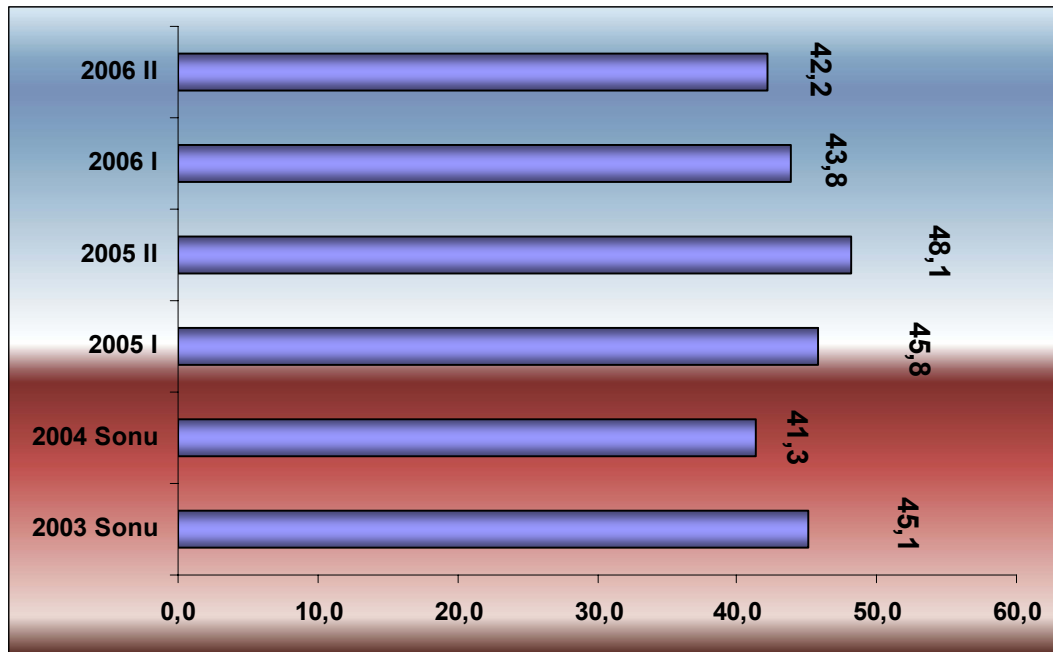
Buna karşılık 2006 endeks sonucu 2005 yılına göre 3,5 puanlık bir düşme içinde olmuştur. Bu düşüşte en önemli pay 53 puandan 46 puana gerileyen “Vergi ve benzeri yasal yükümlülüklerin açık bir yasal çerçeveye dayanması, anlaşılabilir, ulaşılabilir ve herkese eşit derecede uygulanabilir olması” alt ilkesine aittir. Buna rağmen bu ana ilke 50 puan sınırında kalma konumunu devam ettirmiştir.

B. İkinci ana ilke olan “ kamuoyuna bilgi sunma ve raporlama düzeyi” 2006 yılında en fazla düşmenin yaşandığı ilkelerin başında gelmektedir. 2005 yılında kapsamlı bir şekilde

uygulamaya giren 5018 sayılı KMYKK sonrasında 48 puan civarına kadar yükselen endeks değeri, 2006 yılı sonunda önemli sayılabacak bir gerileme ile 42,2 puana düşmüştür.

Alt ilkeler itibarı ile bakıldığında, “bütçelerin vatandaşla iyi anlatılamaması” konusu yine en önemli soru alanı olma özelliğini devam ettirmektedir. Bununla birlikte, önceki yıllara oranla, diğer alt ilkelerin bazılarının endeks değerlerinde düşüşler dikkati çekmektedir. Konu alt ilkeler bazında ele alındığında, özellikle “bütçe odaklı mali raporlama ve bilgi sunumunun olmamasının” olumsuz gelişmeye neden olduğu görülmektedir. Bütçe ile sunulan dokümanların, mali işlemlere ilişkin tam ve ayrıntılı bilgi setini sunmakla birlikte, bunun basit ve anlaşılabilir düzeyde kamuoyuna sunulamaması, bütçe kanunlarına ilave edilen hükümlerle mali saydamlığa aykırı düzenlemelere gidilmesi, genel olarak mali raporların uluslararası standartlara uygun şekilde hazırlanmaması ile genel yönetimin mali sonuçlarına ilişkin düzenli raporlamanın olmaması, buradaki olumsuz algılamayı artıran temel noktalar olmuştur.

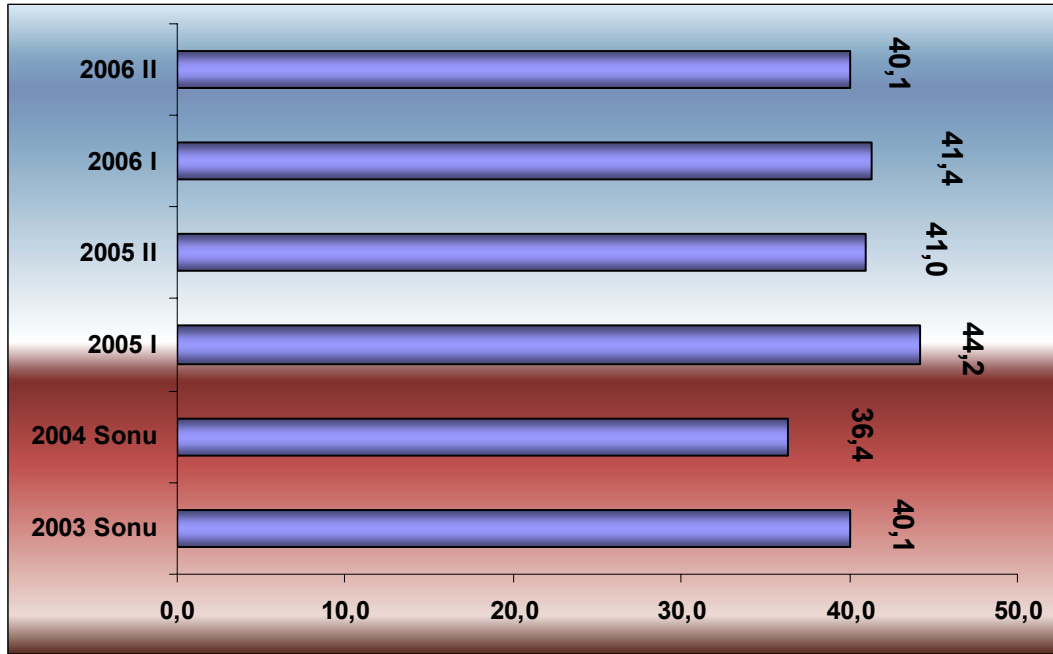
Grafik 4. Kamuoyuna Bilgi Sunma ve Raporlama Düzeyi İlkesinin Almış Olduğu Endeks Değerinin Gelişimi

C. Mali Saydamlık Endeksinin üçüncü ana ilkesi “bütçe hazırlığı ve onaylanması sürecindeki açıklık”tır. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu (KMYKK)

ile bütçe hazırlığı ve bütçe onaylanması süreci 2005 ve 2006 yılı bütçeleri için uygulamaya girdiği halde, bu endeksin değeri şimdiye kadar yapılan altı değerlendirme sonucunda da en fazla 44 puan seviyesinde kalmış , 2006 yılında ise başlangıç düzeyi olan 40,1 puana gerilemiştir.

Grafik 5. Bütçenin Hazırlanma ve Onaylanma Sürecinde Açıklık İlkesinin Almış Olduğu Endeks Değerinin Gelişimi

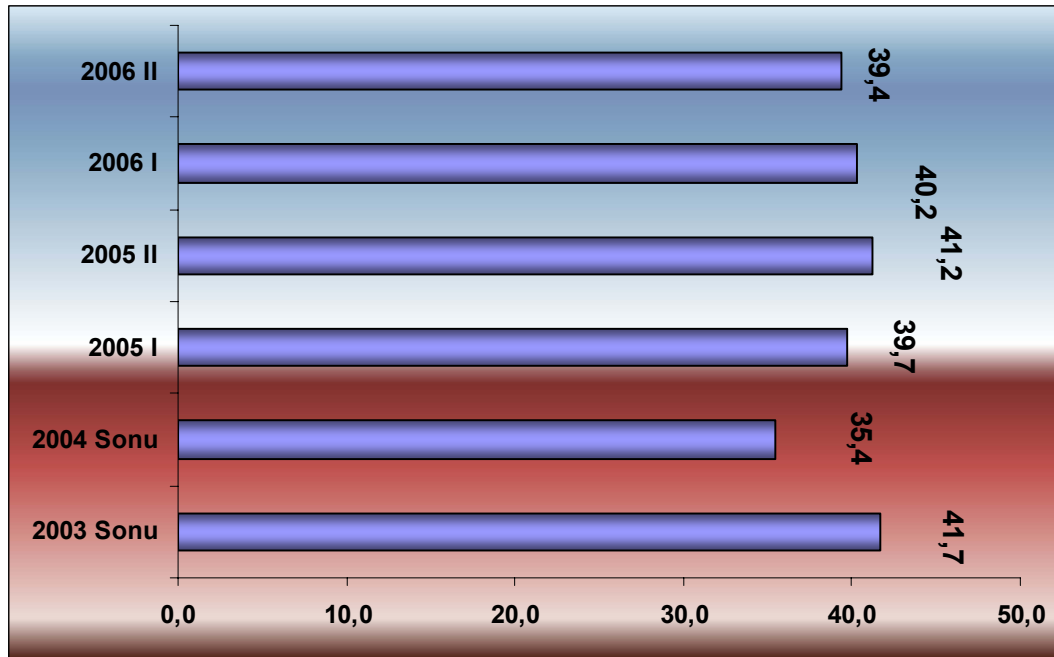
Bu ilkenin düşük çıkmasında; maliye politikası ve bütçe politikası uygulamasında öngörülen yeni politikaların maliyetleri ile devam eden politikalardan kaynaklanan yükümlüklerin ayrıntılı bir şekilde ortaya konmaması, bütçe hazırlanması sürecinde kullanılan temel ekonomik varsayımlardaki değişimin ve temel risklerin istenen düzeyde açıklanmaması, personel istihdamı ve kamu alımlarına ilişkin olarak hedeflenen ilerlemelerin sağlanamaması ile bütçe ve eklerinin parlamentoda görüşülmesi süreci konusundaki olumsuz algılamının devam etmesi belirleyici olmuştur. Bu ilkede olumlu gelişme, bütçe hazırlanması sürecinde merkezi kurumlar arasındaki rol ve sorumlulukların açık olması ve koordinasyonunda kendisini göstermiştir.

D. Dördüncü ilke olan “bütçenin uygulanma ve kontrol sürecindeki açıklık” hususunda ise, endeks değeri 40 puanın altına düşmüştür. Endeks değerinin en düşük çıktığı iki ana

ilkeden bir tanesi bu ilke olmuştur. “Vergi idaresinin yasal olarak politik etkilere uzak olması ve vergi uygulama sonuçları konusunda düzenli raporların eksikliği” konusundaki olumsuz algılamaların artması yanında, “yıl başında bütçe ile açıklanan makro ekonomik çerçevenin bütçe politikalarındaki gelişmelerin ışığında yıl ortasında sistematik olarak gözden geçirilmesi” alt ilkesi bu endeks değerini aşağıya çekmiştir. Yine “kamuda mal ve hizmet alımlarının açık ve rekabet koşullarından uzak olmasına” yönelik olumsuz algılamaların da bu dönemde artması, endeks değerini aşağıya çekmiştir.

Burada ilginç olan nokta, gelir idaresinin yeniden yapılandırılmasına ilişkin yasal düzenlemenin uygulamaya girmesine rağmen, vergi idaresi konusundaki olumsuz algılamaların bu değerlendirme kapsamında en yüksek düzeye çıkmış olmasıdır.

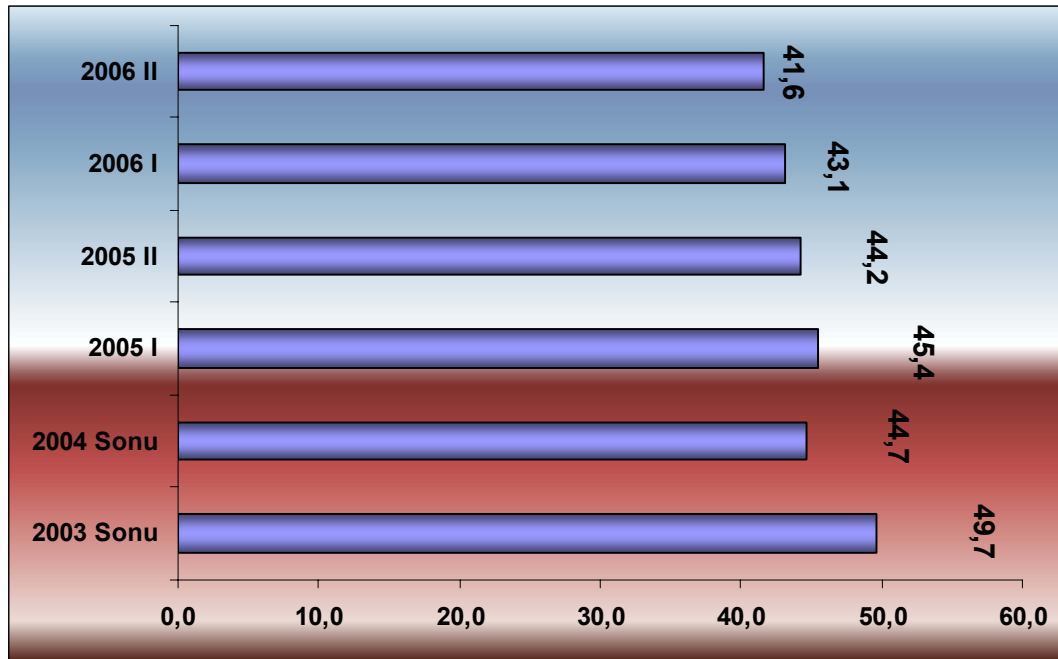
Grafik 6. Bütçenin Uygulanma ve Kontrol Sürecinde Açıklık İlkesinin Almış Olduğu Endeks Değerinin Gelişimi

E. “Parlamentoya sunulan kesin hesapların onaylanması ve mali sonuçların dış denetiminde ve değerlendirilmesi sürecinde açıklık” ilkesi konusundaki olumsuz algılama, bu değerlendirme döneminde de artarak devam etmiştir. Bu ilke aynı zamanda 5018 sayılı KMYKK’nun yasalaşması sonrası bu ilkenin alması beklenen değer ile almış olduğu değer arasındaki puan farkının en fazla olduğu ilke olma özelliğine de sahiptir.

“Kesin hesapların anlaşılır ve açık olması, parlamentoda özel bir komisyon tarafından görüşülmesi,” “parlamentoya sunulan denetim raporlarının medya, sivil toplum örgütleri ve vatandaşlar tarafından elde edilebilir olması” alt ilkelerindeki olumsuz algılamının artması bu ilkenin endeks değerinin düşmesine yol açan belli başlı unsurlar olmuştur. Bu da mali denetim sonuçları ve kesin hesap metinlerinin kamuoyuna aktarılmasında Sayıştay ve Maliye Bakanlığının aşması gereken ciddi bir iletişim sorununun varlığına işaret etmektedir.

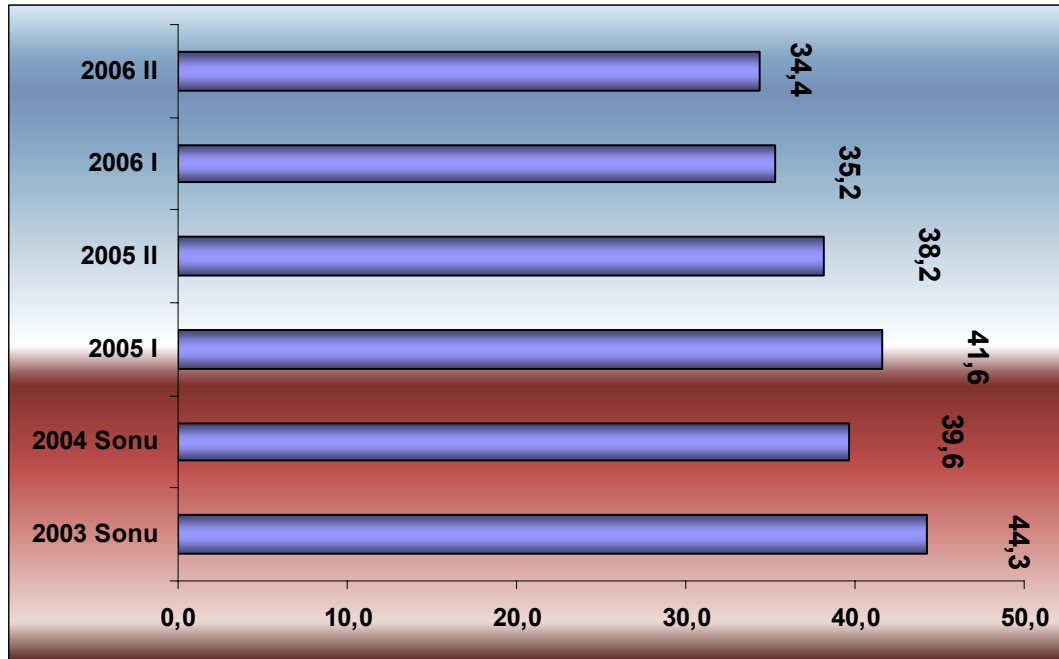
Grafik 7. Kesin Hesapların Parlamento Tarafından Onaylanması ile Mali Sonuçların Dış Denetiminde ve Değerlendirilmesi Sürecinde Açıklık İlkesinin Almış Olduğu Endeks Değerinin Gelişimi

G. Altıncı ve son ilke olan mali istatistiklerin raporlanmasındaki kurumsal bağımsızlık ve güvenilirlik ilkesi en düşük değerin çıktığı diğer bir ilke olmuştur. Endeks değeri son iki yıl içinde belirgin bir şekilde düşerek 35 puanın da altına inmiştir. Özellikle “mali tahminler ile makro projeksiyonların hesaplanmasında kullanılan modelin ve varsayımların açık olması ,modelin ve varsayımların içsel tutarlılıklarının bağımsız kuruluşlar tarafından değerlendirilmesi” alt ilkesi ile “makro parametreler ile mali tahminlerin hesaplanmasında kullanılan tanımlamaların değişmesi durumunda bu

değişmenin hemen kamuoyuna açıklanması” alt ilkesinde sürekli olumsuz dönen gelişme, bu ilkenin en düşük endeks değerini almasına neden olmuştur.

Grafik 8. Mali İstatistiklerin Raporlanmasındaki Kurumsal Bağımsızlık ve Güvenilirlik İlkesinin Almış Olduğu Endeks Değerinin Gelişimi

I.2 Ana İlkeler ve Alt İlkeler İtibarıyla 2006 Yılı Endeks Sonuçları

Endeksin altı temel saydamlık ilkesi çerçevesinde ne düzeyde bir gelişme içinde olduğu bu kısımda ele alınmaktadır. Mali saydamlığın izlenmesi çerçevesinde geliştirilen altı temel ilkenin alt ilkeleri çerçevesinde almış olduğu değerler ve geçen dönemle karşılaştırmalı bir çerçevede öne çıkan algılama farklılıkları burada değerlendirilmektedir. Bir kısmına önceki bölümde de değindiğimiz bu hususlar aşağıda daha detaylı bir biçimde ele alınmaktadır.

I.2.1 Kamu Sektörünün Ekonomide Sahip Olduğu Rol ve Sorumlulukların Açık Olması

Mali saydamlığın; kamu sektörünün kapsamı, rol ve sorumlulukların açıklığı ve karar mekanizmasının kurumsal yapısı ile ilgili konuları bu ilkede ele alınmaktadır. Kamu

sektörünün gerek diğer sektörler ile gerekse kendi içinde rol ve sorumlulukların yasal çerçevesi ne kadar açık ise mali saydamlığın da bundan o düzeyde olumlu etkilenmesi beklenir.

Geçen yıl olduğu gibi bu yıl da, endeks değeri en yüksek olan ilke bu ilkedir.. Bununla birlikte, yılın birinci döneminde endeks değeri geçen yıla göre % 0,5 oranında artarken ikinci döneminde % 6,5 oranında azalmıştır.

Bütün bu gelişmelerin sonucunda 2006 sonu itibarı ile endeks değeri 50 puan olarak gerçekleşmiştir. Geçen raporda da altını çizdiğimiz üzere, başta istikrar programları ve AB'ye uyum çerçevesinde uygulamaya konan çeşitli çerçeve düzenlemelerin yasalaşma sürecini tamamlaması ve uygulamaya girmesi, katılımcılarda bu konuda olumlu bir algılayma yaratmış ve bu ilkenin nisbeten yüksek değer almasında temel belirleyici faktörler olmuştur.

Tablo 2. Kamu Sektörünün Ekonomide Sahip Olduğu Rol ve Sorumluluklarının Açık Olması İlkesi Endeks Sonuçları

		I Dönem			II Dönem		
		2005	2006	Değ. (%)	2005	2006	Değ. (%)
I	KAMU SEKTÖRÜNÜN EKONOMİDE SAHİP OLDUĞU ROL VE SORUMLULUKLARININ AÇIK OLMASI	51,5	51,8	0,5	53,5	50,0	-6,5
I.1	Kamu sektörünün ekonominin geri kalan diğer kısmından sınırları açık bir şekilde ayrılması, kamu sektörü içinde politika oluşturma ve mali yönetimle ilgili rol ve sorumluluklarının iyi tanımlanması	44,6	51,2	14,9	51,0	49,1	-3,7
I.2	Bütçe süreci başta olmak üzere mali yönetimle ilgili açık bir yasal çerçevenin olması ve bu çerçevenin mali saydamlık ve hesap verme sorumluluğuyla ilgili genel ilkeleri belirlemesi	50,5	49,7	-1,5	48,3	46,3	-4,2
I.3	Vergi ve benzeri yasal yükümlülüklerin açık bir yasal çerçeveye dayanması, anlaşılabilir, ulaşılabilir ve herkese eşit derecede uygulanabilir olması	44,4	47,6	7,1	53,0	46,0	-13,2
I.4	Kamu Görevlilerinin tabi olduğu etik standartların mevcudiyeti ve açıklığı	66,6	58,7	-11,9	61,6	58,7	-4,8

2006 yıl sonu itibarı ile endeks değerindeki düşmeye esas olarak üçüncü alt ilke olan “vergi ve benzeri yükümlülüklerin açık ve anlaşılır olması ile herkese eşit derecede uygulanabilir” olmasında yaşanan ve % 10’u aşan azalma neden olmuştur. Katılımcılar vergi yasalarının dayandığı yasal çerçeve ile özellikle vergi mükelleflerinin hakları konusunda olumsuz bir algılayma içinde bulunmaktadır.

I.2.2. Kamuoyuna Bilgi Sunma ve Raporlama Düzeyi

Saydamlık değerlendirme formunun en kapsamlı bölümü olan ikinci ilkede, mali saydamlığa yönelik olarak belli standartlarda ve düzenli bir bilgi akışının ne düzeyde ve kalitede olduğu katılımcılar gözünde değerlendirilmeye çalışılmaktadır. Yine bu bağlamda, bütçe odak noktası olmak üzere kamuoyuna sunulan mali dokümanların kapsam ve kalitesi ile birlikte mali nitelikli bilgilerin elde edilebilir ve anlaşılabilir olması konusundaki gelişmeler de burada ele alınmaktadır.

“Kamuoyuna bilgi sunma ve raporlama” ilkesi 2006 yılında 2005 yılına göre % 4,3-12,4 oranlarında düşmüştür. Endeks değeri yıl sonu itibarı ile 42,2 puan olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 3. Kamuoyuna Bilgi Sunma ve Raporlama Düzeyi İlkesi Endeks Sonuçları (%)

		I Dönem			II Dönem		
		2005	2006	Değ. (%)	2005	2006	Değ. (%)
II	KAMUOYUNA BİLGİ SUNMA VE RAPORLAMA DÜZEYİ	45,8	43,8	-4,3	48,1	42,2	-12,4
II.1	Genel yönetim ve bütçe dokümanlarının bu kapsamdaki kurumları ve faaliyetlerini kapsayacak şekilde kamuoyuna raporlanması	34,5	44,1	27,7	43,1	42,2	-2,2
II.2	Bütçe ile sunulan dokümanların toplam gelir ve giderlerle, mali açıklar konusunda tam ve ayrıntılı bir bilgi setini kamuoyuna sunması	59,8	57,3	-4,2	63,1	56,3	-10,8
II.3	Bütçe kanuna ilave edilen hükümlerle saydamlığa aykırı düzenlemelere gidilmesi ve bunun yaygınlık kazanması	34,8	42,8	23,0	56,6	41,2	-27,2
II.4	Devlet Bilançosunu oluşturan mali unsurların (kamu borçlarının, devletin mali varlıklarının, yarı mali işlemler ve koşullu yükümlülükler gibi mali risklerin, vergi harcamaları ve diğer mali taahhütlerin) raporlanması	40,1	46,4	15,7	44,4	43,9	-1,2
II.5	Hükümetin bütçenin tümünü, hizmet üretmekten sorumlu kuruluşlarda kendi bütçelerini vatandaşın anlamasını kolaylaştıracak el kitapları, tanıtıcı broşürler, CD gibi materyaller ile standart hale getirilmiş anlaşılabilir raporlarla birlikte sunması ve sivil toplum örgütleriyle işbirliği yapması	28,0	20,6	-26,4	16,1	20,1	24,8
II.6	Mali raporların düzenli olarak belli standartlarda yayınlanması ve bu konuda yasal bir yükümlülüğün varlığı	59,1	46,3	-21,7	54,7	44,7	-18,3
II.7	Bütçe ve bütçeye ekli dokümanların parlamentoya sunulduğu gün başta medya olmak üzere, sivil toplum örgütleri ve ilgili taraflarca elde edilebilmesi	50,0	36,5	-27,0	39,1	34,1	-12,9
II.8	Genel yönetim başta olmak üzere kamu sektörüne ait gelir-gider farklarının (mali açıklar; klasik açık, ilksel fazla, işlevsel açık gibi) bütçe uygulama sürecinde düzenli raporlanması	60,2	56,7	-5,8	67,9	54,7	-19,4

Önceki raporlarda belirttiğimiz gibi, 5018 sayılı KMYKK ile uygulanan IMF destekli istikrar programı çerçevesinde mali raporlamaya ilişkin olarak getirilen düzenlemeler ve ek taahhütler, bu endeks değerinin genel ortalamanın üstünde olmasına ve dönem içinde artmasına yol açmıştı. Bununla birlikte, yukarıdaki kısımlarda açıkladığımız şekilde

yaşanan gelişmeler, bu ilkenin endeks değerinin düşmesine neden olmuştur. 2006 yılı sonunda endeks değerindeki düşme oransal olarak en fazla bu ilkede yaşanmıştır.

Hükümetin “bütçenin tümünü, hizmet üretmekten sorumlu kuruluşların da kendi bütçelerini, vatandaşın anlamasını kolaylaştıracak el kitapları, tanıtıcı broşürler, CD gibi materyaller ile standart hale getirilmiş anlaşılabilir raporlar ile birlikte sunması ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapması” alt ilkesi, en düşük değerini bu endeks döneminde de devam ettirmiştir. Özellikle basın başta olmak üzere bürokrasi dışındaki grupların olumsuz algılaması bu alt endeks değerinin ortalama yüzde 20'lere düşmesine neden olmuştur.

Önceki raporlarda vurguladığımız şekilde, yeni uygulamasına geçilen bütçe sisteminin ilgili otoriteler tarafından kamuoyuna iyi bir şekilde anlatılamaması yanında yeni düzenlemelerin istenen düzeyde uygulamaya konamamasının da bu ilkenin gerilemesine yol açtığını tahmin etmekteyiz. Bu çerçevede bakıldığında bu sonuç, reformların uygulamasına ilişkin olarak mali saydamlığa yönelik olumsuz bir algılamının var olduğunu göstermesi bakımından önemli görülmelidir.

Bir bütün olarak “mali raporların düzenli olarak ve belli standartlarda yayınlanması alt ilkesi”, 2006 yılında iki dönemde de, bir düşüş içinde olmuştur. Bu düşme açık bir şekilde mali raporların yasalarda öngörüldüğü şekilde düzenli yayımlanması ve standartlara uyulması konusunda uygulamada problemler yaşandığını göstermektedir.

“Bütçe ve bütçeye ekli dökümanların parlamentoya sunulduğu gün başta medya olmak üzere sivil toplum örgütleri ve ilgili taraflarca elde edilme düzeyi” konusundaki alt ilke endeks değeri 40-50 puan seviyelerinden 2006 yılında ise 30 puana seviyelerine kadar gerilemiştir. Buna karşılık “kamu otoritesinin kamuoyuna daha ayrıntılı bir bilgi setini sunması” ilkesi geçen dönemlere oranla düşüş kaydetse de yine de 56 puan civarında gerçekleşmiştir. Tüm bunlardan raporlama düzeyinde bilgi verme hacminin arttığı ancak bunların açık, anlaşılabilir ve kolay elde edilebilirlik düzeyinin beklenenin çok altında kaldığı yorumunu yapabiliriz.

Kutu 1

IMF Mali Saydamlık Raporu-Mart 2006

(Turkey: Report on the Observance of Standards and Codes-Fiscal Transparency Module)

IMF Mart 2006 tarihinde Türkiye'ye ilişkin Mali Saydamlık raporu yayımlamıştır. Bu rapora ilişkin TEPAV değerlendirmesinin bir kısmı aşağıda yer almaktadır.

IMF olumlu sayılacak adımlar olarak neleri görüyor ? Neye “ ama “ diyor ? - Özet bir bakış :

- Mali olmayan kamu kurumlarının görev zararları artık bütçede gösterilmektedir ama Borç Yönetimi Kanunundaki yapılan değişiklikler bunlara ilişkin bazı geçmiş işlemlerin bütçe dışında yapılmasına imkan vermektedir.
- Özelleştirmenin yasal çerçevesi açık ama özelleştirme gelirlerinin bütçeye yazılması saydam değildir.
- Enerji, tarım ve haberleşme alanında yaratılan düzenleyici kurulların yasal çerçevesi iyileştirildi ama bunların aldıkları kararların maliyet ve faydası konusunda kamuoyu bilgilendirilmemektedir. Bu tür düzenleyici kurum kararlarındaki gecikmeler özel sektör üzerinde ciddi maliyetler (ileride devlet üzerine yük bindirebilecek yarı mali işlemler) yaratabilir.
- İller bankası yerel yönetimlere yardım etmektedir ama bazı işlemleri saydam değildir.
- Yerel Yönetim Borçlanması bazı izinlere ve sınırlara tabidir ama yerel yönetimler için sınırsız borçlanma riski de bulunmaktadır.
- Yeni bir mali yönetim kanunu (5018 sayılı yasa-KMYKK) çıkarılmıştır ama bu yasanın diğer yasalara bir üstünlüğü olmadığı için, ilgisiz kanunlarla bu yasaya istisnalar getirilmekte ve bütünlüğü bozulmaktadır.
- Bu yasa bütçe yönetimine iyileştirme getirecektir ama hala üç kurum(Hazine, Maliye, DPT) bütçe sürecinde rol almaktadır. Bu da bütçe yönetimini parçalı kılmaktadır.
- Bütçenin kapsamı genişlemiştir ama bazı bütçe dışı fonların sistem dışı kalmasına devam edilmektedir.
- Vergilemenin kurumsal yapısında ilerleme kaydedilmiştir ama vergi sisteminin karmaşık ve takdire dayalı olma özelliği devam etmektedir.
- Kamu görevlilerinin tabi olacağı etik kurallar tanımlanmıştır ama özellikle hesap uzmanlarının görevlerinden ayrıldıktan hemen sonra mükellefler adına Maliye Bakanlığında iş takip etmeleri bu alanda ciddi bir zaafiyete işaret etmektedir.
- Bütçe hazırlama sisteminde parçalı ve tek yıla dayalı yapı, KMYKK sayesinde düzelecektir ama sistemin içinde mevcut olan özellikle yatırım bütçesi ile cari bütçenin ayrı ayrı kuruluşlarca yapılmasından kaynaklanan zaafiyetler devam edecektir.
- Bütçe raporlama sisteminde gelişme kaydedilmiştir ama, yeni politikaların getireceği maliyetler konusunda yeterli bilgi verilmemektedir.
- Harcamacı kuruluşlar tarafından girişilen taahhütlerin kaydı yeterince tutulmamaktadır.
- İç Kontrol sistemi KMYKK tarafından önerilmiştir ama hala bu konudaki düzenlemelerde eksiklikler vardır.
- İhale kanunu ile özerk bir Kamu İhale Kurumu yürürlüğe girmiştir ama Kamu İhale Kanunu bir çok kez değiştirilerek bu alanda istisnalar yaratılmıştır.
- Gelir idaresinde otomasyon iç kontrol sisteminde ilerleme sağlamıştır ama İdarenin iç denetim sistemi henüz oluşturulmamıştır.
- Gelir İdaresinde özerklik düzeyinde ilerleme sağlanmıştır ama bu İdarenin dış etkilerden yasa yolu ile net bir biçimde korunma mekanizması oluşturulmamıştır.
- Mevcut bütçe raporlama sisteminde kamusal faaliyetlerin sonuç ve performanslarına yer verilmemektedir.

- Yeni KMYKK ile bütçe dökümanlarının içeriğinin kalitesi ve kapsamının iyileşeceği ümit edilmektedir ama; bütçe dışı işlemlerin bütçe dökümanlarında gösterilmesinde(vergi harcamaları, garantilerin maliyeti, sosyal güvenlik yükümlülüklerinin bugünkü değeri gibi) zaafiyet vardır.
- KMYKK mali verilerin takvime bağlı olarak yayınlanmasını öngörmektedir ama mali verilerin yayınlanma takvimi hala ilan edilmemiştir.
- Bütçe verilerinin güvenilirliği düzelmiştir ama,bütçe gerçekleştirmeleri ile hedefler arasındaki sapmanın nedenleri açıklanmamaktadır.
- Mali yönetim sisteminde gelişme sağlanmıştır ama ödenmemiş yükümlüklerin birikmesinin izlenmesi yapılamamaktadır.

IMF Neyi tavsiye ediyor ?

IMF Mali saydamlık raporu bu eksikliklerin giderilmesi için bir dizi öneri de getirmektedir. Buna göre;

- Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanununun sık sık başka kanunlarla değiştirilmesinin önüne geçmek için bu kanunun diğer kanunlara karşı önceliğinin olmasını sağlayacak düzenlemeler yapılmalıdır.
- Kamu Mali Yönetiminde kurumsal dağınıklığı önlemek için özellikle çok yıllık bütçe sistemine geçişi ile birlikte bütçe sürecinde tek bir kuruluşun yetkili kılınması veya Hazine, Maliye ve DPT arasında formel bir koordinasyon mekanizması kurulmalıdır.
- Harcamacı kuruluşların vakıfları ortadan kalkmalı, İller Bankası merkezi yönetim kuruluşu olarak sınıflandırılmalı, döner sermaye kuruluşları ticari nitelik taşıyorsa merkezi yönetim bütçesi dışına çıkarılmalıdır.
- Sayıştay kapasitesini nasıl arttıracığına dair bir strateji dökümanı çıkarmalıdır.(Sayıştayın bu dökümanı çıkarması hem IMF hem de Dünya Bankası tarafından yaklaşık 5 yıldır talep edilmektedir.)
- Maliye ;Bakanının yıllık denetim planlarını onaylaması ve vergi uyumsuzluklarının çözülmesindeki yetkisi kaldırılmalıdır.
- Kamudaki bütün bütçe dışı borç tasfiyeleri bütçe içine alınmalı ve gayri safi olarak gösterilmelidir.
- Bütün yarı mali işlemler bütçe dökümanlarında detaylı olarak analiz edilmelidir.

Kaynak: TEPAV Şubat 2006 Mali İzleme Raporu

1.2.3. Bütçenin Hazırlanma ve Onaylanma Sürecinde Açıklık

Mali karar alma sürecinin odak noktası olan bütçenin hazırlanması ve onaylanması sürecindeki mali saydamlığın gelişimi bu ilke çerçevesinde ölçülmeye çalışılmaktadır. Bu çerçevede, bütçeyi belirleyen makroekonomik çerçeve ile mali politikaların ne düzeyde açıkça ortaya konduğu ve bunların hangi saydamlık düzeyinde bütçe hazırlama sürecine yansıtıldığı, devam eden ve/veya yeni uygulamaya konan politikaların getirdiği yükümlülükler, personel istihdam politikası ile kamu mal ve hizmet alımları ile ilgili düzenlemeler de mali saydamlık açısından bütçe hazırlık süreci ile ilişkilendirilerek ele alınmaktadır

2006 yılı sonuçları 2005 yılı endeks değerlerine göre bir düşme olduğunu göstermekle birlikte, diğer ilkelere göre olumsuz gelişme daha sınırlı düzeyde olmuştur. Bu gelişme bu ilkeye yönelik algılamayı olumlu etkileyen unsurların varlığından değil, ilkenin geçmiş dönemlerde sürekli beklenen değer altında çıkmasından kaynaklanmıştır. 5018 sayılı Kanunun 2005 ve 2006 yılı merkezi yönetim bütçe hazırlıklarında geçerli olmak üzere uygulamaya girmesine rağmen, bu ilkenin endeks değeri 40 puan civarında değişmiştir. Nitekim, izleyen tablodan da açıkça görüleceği üzere, 2006 yılın sonunda endeks değeri 40,1 düzeyinde çıkmıştır.

Tablo 4. Bütçenin Hazırlanma ve Onaylanma Sürecinde Açıklık İlkesi

Endeks Sonuçları (%)

	I Dönem			II Dönem		
	2005	2006	Değ. (%)	2005	2006	Değ. (%)
III BÜTÇENİN HAZIRLANMA VE ONAYLANMA SÜRECİNDE AÇIKLIK	44,2	41,4	-6,4	41,0	40,1	-2,3
III.1 Bütçe hazırlama sürecinde makro çerçevenin ve maliye politikası amaçları ile bütçe politikasının açık bir şekilde ortaya konması	57,5	56,3	-2,1	57,2	55,6	-2,9
III.2 Maliye politikası ve bütçe politikası uygulamasında öngörülen yeni politikaların maliyetleri ile devam eden politikalardan kaynaklı yükümlülüklerin ayrıntılı bir şekilde açıklanması	25,7	25,4	-1,4	23,3	19,0	-18,3
III.3 Bütçe hazırlanması sürecinde kullanılan temel ekonomik varsayımlardaki değişme ve tam tahmini her zaman kolay olmayan bazı harcama ve gelir taahhütleri gibi temel mali risklerin tanımlanması ve açıklanması	38,6	26,2	-32,2	22,5	26,2	16,4
III.4 Bütçe hazırlanması sürecinde merkezi kuruluşlar arasındaki rol ve sorumlulukların açık olması ve koordinasyonun sağlanması	59,0	63,4	7,4	56,6	63,4	12,0
III.5 Personel istihdamı ve kamu alımları ile ilgili düzenlemelerin standart ve kamuya açık olması	41,5	38,5	-7,2	46,0	37,7	-18,1
III.6 Hazırlanan bütçenin ve eklerinin parlamentoya ayrıntıda sunulması ve parlamentoda görüşülmesi ve onaylanması sürecinin açık olması	42,8	38,5	-10,1	40,4	38,5	-4,8

Bu ilkenin düşük çıkmasına yol açan algılamaların aşağıdaki nedenlerden kaynaklanabileceğini tahmin etmekteyiz.

- ┌ Maliye politikası veya bütçe politikası uygulamasında öngörülen yeni politikaların maliyetleri ile devam eden politikalardan kaynaklı yükümlülüklerin karar alma sürecinde ayrıntılı bir şekilde ortaya konmaması. Bir başka deyişle, KMYKK'nın amir hükmüne rağmen, parlamentoya sunulan mali nitelikteki yasalarda topluma yüklenilen maliyetin yer almaması.

- ┌ Bütçe hazırlanması sürecinde kullanılan temel ekonomik varsayımlardaki değişimin ve risklerin istenen düzeyde açıklanmaması veya beklentilerin sürekli riskleri içinde barındırmayan bir iyimserlikle şekillenmesi.
- ┌ Personel istihdamı ve kamu alımlarında açıklığa ilişkin olarak hedeflenen ilerlemelerin gerçekleşmemesi.
- ┌ Parlamenta sunulan bütçe ve eklerinin anlaşılabilir olması ile görüşülmesi sürecinin yeterince açık ve katılıma uygun olmaması.

Özellikle mali risklerin artmaya başladığı bir dönemde bu risklerin bütçe sürecinde yeterince dikkate alınmadığı konusundaki algılama ve bütçe oluşturulurken öngörülen varsayımlarda değişim ihtiyacı ortaya çıktığında bunun sürece yansıtılmadığı şeklindeki olumsuz algılama karar alıcılar açısından önemli görülmelidir. Bu nokta maliye politikası ve bütçe politikası uygulamasında öngörülen yeni politikaların maliyetleri ile devam eden politikalardan kaynaklı yükümlülüklerin ayrıntılı bir şekilde açıklanmamasının yaratacağı belirsizlikler ile birlikte düşünülmelidir.

Bu ilkenin 40 puanın altına doğru gerilemesine “merkezi kurumlar arasındaki rol ve sorumlulukların açık olması ve koordinasyonunun sağlanması” konusundaki olumlu algılama engel olmuştur.

I.2.4. Bütçenin Uygulanma ve Kontrol Sürecinde Açıklık

“Parlamentoda kabul edildikten sonra uygulamaya konulan bütçenin uygulanması ve kontrol sürecindeki açıklık”, bu ilke kapsamında değerlendirilmektedir.

2006 yılında bu ilke 2005 yılına göre ilk dönemde bir yükselme eğilimi içinde olurken, yıl sonu itibarı ile tekrar düşmüştür. Endeks değeri 2006 yılı sonunda 39,4 puan ile genel endeks değerinin altında çıkmıştır.

Tablo 5. Bütçenin Uygulanma ve Kontrol Sürecinde Açıklık İlkesi

Endeks Sonuçları (%)

		I Dönem			II Dönem		
		2005	2006	Değ. (%)	2005	2006	Değ. (%)
IV	BÜTÇENİN UYGULANMA VE KONTROL SÜRECİNDE AÇIKLIK	39,7	40,2	1,4	41,2	39,4	-4,5
IV.1	Bütçe yayımlandıktan sonra kuruluşların ödenekleri kullanmasında önceden belirlenmiş kuralların olması	44,7	46,4	3,9	46,9	44,6	-4,8
IV.2	Yıl içinde çıkarılacak olan mali raporların önceden belirlenmiş muhasebe ve mali raporlama standartlarına dayanması, kapsamlı ve zamanında çıkarılması	52,5	55,2	5,2	54,3	54,6	0,5
IV.3	Yıl başında bütçe ile açıklanan makro ekonomik çerçevenin bütçe politikalarındaki gelişmelerin belirleyiciliğinde yıl ortasında sistematik olarak gözden geçirilmesi (yıl ortası ekonomik ve mali güncelleştirme raporu)	24,2	27,0	11,3	20,0	27,0	34,9
IV.4	Kamuda mal ve hizmet alımlarının açık ve rekabet koşullarına uygun bir şekilde gerçekleşmesi, yapılan sözleşmeler ile girilen yükümlülüklerin ve personel istihdamının sistematik olarak izlenmesi ve raporlanması	49,5	44,1	-10,7	44,7	41,2	-7,7
IV.5	Vergi idaresinin yasal olarak politik etkilerden uzak olması ve uygulama sonuçları ve faaliyetleri konusunda düzenli raporlamada bulunması	27,3	23,8	-12,7	31,3	23,8	-23,8
IV.6	Mali kontrol ve iç denetim sürecinin taraflar açısından (denetim yapan ve denetime tabi olan) önceden iyi tanımlanmış açık ve anlaşılır olması, iç denetim sonuçlarının elde edilebilir olması	40,1	44,9	12,0	50,2	44,9	-10,6

Bu ilkede olumsuz algılamaya dönemsel olarak yol açan gelişmeler; “vergi idaresinin yasal olarak politik etkilerden uzak olması ve uygulama sonuçları ve faaliyetleri konusunda düzenli raporlamada bulunması”, “kamuda mal ve hizmet alımlarının açık ve rekabet koşullarına uygunluğu” ile “mali kontrol ve iç denetim sürecinin iyi tanımlanmış ve açık olması” alt ilkelerindeki düşüşlerden kaynaklanmış olduğu dikkati çekmektedir.

Diğer yandan, geçen raporda da vurgulandığı üzere, 5018 sayılı Kanunun uygulamaya girmesiyle birlikte 2006 yılından itibaren yayımlanmaya başlayan ekonomik ve mali güncelleştirme raporunun olması gereken düzeyden uzak olması ve önceki bütçe ile birlikte yeni bütçe büyüklüklerindeki sapmanın makro çerçeve ile birlikte değerlendirilmemesi, buradaki olumsuz algılamının devam etmesine de ayrıca neden olmuş gözükmektedir..

Vergi idaresinin politik etkilerden uzak olması konusundaki olumsuz algılama 2006 yılında da devam etmiştir. 2006 yılında Gelir İdaresi Başkanlığının yeniden yapılandırılmasına ilişkin yasal düzenlemenin uygulamaya girmesine rağmen çıkan bu sonuç oldukça dikkat çekici olarak görülmektedir.

I.2.5. Kesin Hesapların Parlamento Tarafından Onaylanması ile Mali Sonuçların Dış Denetiminde ve Değerlendirilmesi Sürecinde Açıklık

Beşinci ilke kapsamında değerlendirme formunda yer alan sorular ile kesin hesapların kapsamlı bir şekilde raporlanması, parlamentoya sunulması ve mali sonuçların dış denetimi ve dış denetim sonuçlarının elde edilebilirliği konuları ele alınmaktadır.

2006 yılında bu ilke 2005 yılına göre her iki dönemde de bir düşme eğilimi içinde olmuştur. Endeks değeri 2006 yılı sonunda 41,6 puan ile ilk defa genel endeks değerinin altında çıkmıştır.

Tablo 6. Kesin Hesapların Parlamento Tarafından Onaylanması ile Mali Sonuçların Dış Denetiminde ve Değerlendirilmesi Sürecinde Açıklık İlkesi Endeks Sonuçları (%)

	I Dönem			II Dönem		
	2005	2006	Değ. (%)	2005	2006	Değ. (%)
V	KESİN HESAPLARIN PARLAMENTO TARAFINDAN ONAYLANMASI İLE MALİ SONUÇLARIN DIŞ DENETİMİNDE VE DEĞERLENDİRİLMESİ SÜRECİNDE AÇIKLIK					
	45,4	43,1	-5,2	44,2	41,6	-5,7
V.1	Devletin kaynak kullanımı ile ilgili uygulama sonuçların gösteren kesin hesapların belli bir sürede ve ilgili tarafların anlayacağı açıklık ve kapsamda hazırlanması ve parlamentoya sunulması					
	51,5	49,2	-4,5	51,9	47,6	-8,3
V.2	Kesin hesapların parlamentoda özel bir komisyon tarafından görüşülmesi ve bütçe ile hedeflenen programlarla gerçekleşme sonuçlarının kesin hesaplar içinde raporlanması					
	51,9	41,2	-20,5	47,9	39,7	-17,2
V.3	Ulusal bir dış denetim kurumunun varlığı, denetim standartlarının önceden belli olması, kamuoyuna ve parlamentoya sürekli bilgi aktarılması					
	43,5	43,4	-0,2	43,9	42,4	-3,4
V.4	Parlamentoya sunulan denetim raporlarının medya, sivil toplum örgütleri ve vatandaşlar tarafından elde edilebilir olması ve ayrıca vatandaşın bunları anlayacağı şekilde hazırlanması					
	34,8	38,5	10,5	32,9	36,9	12,1

Bütçe sürecinde yapısal reformlar ile birlikte değişimin yaşandığı bu dönemde parlamentonun etkin çalışması yanında parlamento ile kamuoyunun yeterli düzeyde bilgilendirilmesi önemli görülmelidir. Kuruluş bütçelerinde program hedefleri ile gerçekleştirmelerin raporlanma düzeyi ve kapsamı konusundaki yetersiz algılama bu değerlendirmede de bir sorun alanı olarak görülmeye devam etmiştir. Bu anlamda katılımcıların bu dönemde ortak algılaması, bütçe sistematğinde bütçe hedefleri ile kesin hesaplar arasındaki ilişkinin kurulmadığı yönünde olmuştur. Yine bu anlamda “kesin hesapların ayrı bir komisyon tarafından görüşülmesi ” alt ilkesi de bu alanda halen bir düzenleme olmamasının da etkisiyle mali saydamlık açısından yetersiz görülmüştür.

Alt ilkeler itibarı ile olumsuz algılamının en yüksek çıktığı ilke bu dönemde de “parlamentoya sunulan denetim raporlarının medya, sivil toplum örgütleri ve vatandaşlar tarafından elde edilebilir olması ve ayrıca vatandaşın bunları anlayacağı şekilde hazırlanması” olmuştur. Bununla birlikte endeks değeri bu dönemde geçen yıla göre her iki dönemde de yükselmiştir.

Kutu 2.

2006 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesinde Mali Raporlamaya İlişkin Olarak Yerel Yönetim ve Fon Payları Uygulaması Konusunda Değerlendirme

03.05.2005 tarih ve 2005/8844 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı olarak 08.06.2005 tarih ve 25839 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’nin 138 ve 139. maddelerinde, muhasebe politikalarında değişiklikler ile temel yanlışlıkların ne şekilde düzeltileceği açıklanmaktadır. Buna göre; muhasebe politikaları, dönemden döneme tutarlı bir şekilde uygulanacak genel yönetim muhasebesinin uygulanmasına ilişkin ilkeler, esaslar ve raporlamaya ilişkin yeni uygulamaya konulacak politikalar önceden uygulayıcılara ve kullanıcılara veya bir diğer ifade ile kamuoyuna duyurulur ve söz konusu değişikliklerin mevcut muhasebe politikaları ve raporlarını nasıl etkileyeceği açıklanır. Aynı şekilde, ortaya çıkacak herhangi bir temel yanlışlığın yeni dönem açılış kayıtlarında düzeltileceği, karşılaştırmalı bilgiler eğer yanlışlık açıklamaya değecek kadar önemli görülürse düzeltileceği ve ayrıca temel yanlışlığın niteliğine, içinde bulunulan faaliyet dönemi ve geçmiş faaliyet dönemlerinde yapılan düzeltmelere, düzeltmenin karşılaştırmalı bilgiyi içerecek şekilde yapıldığına ilişkin hususların açıklanacağı hüküm altına alınmıştır.

Getirilen bu düzenlemeler ile devlet muhasebesi uygulamasının belirli standartlara kavuşturulması, uygulamaya konulacak yeni muhasebe politikalarının önceden duyurulması, yapılacak olası yanlışlıkların düzeltilmesi ve bunun kamuoyuna duyurulması sonucunda veri güvenilirliği ve kalitesi uluslararası standartlara uygun hale getirilmeye çalışılmıştır. Mali saydamlık açısından burada önemli olan veriyi hazırlayan kamu idarelerinin veri kullanıcılarına doğru, düzgün ve zamanında bilgi vermesidir. Bu açıdan, yerel yönetim ve fon paylarının 2006 yılı merkezi bütçe uygulaması gösteriminde iki temel muhasebe ve mali raporlama konusunun gözden kaçtığı düşünülmektedir;

1. Birincisi 2006 yılında yerel yönetim ve fon paylarının ilgili ayda bütçe gelirleri arasında gösterimi yapılırken bütçe giderlerine bunun bir ay gecikme ile yansımadır. 2006 yılı sonunda bu işlemin muhasebenin dönemselliği ilkesi çerçevesinde ne şekilde sonuçlandırılacağı konusunda bir belirsizlik ve soru işareti bulunmaktadır.

2. İkincisi ise Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanan önceki yıllar karşılaştırmalı tabloları ile 2006 yılı genel yönetim tablosundaki yerel yönetim ve fon paylarının aynı bazda olmamasıdır. 2005 yılı için hazırlanan tabloda Ocak ayı giderleri arasında yerel yönetim ve fon payları gösterilirken; 2006 yılı tablosunda ise Ocak ayında yerel yönetim ve fon payları için yapılan transfer gösterilmemektedir. Maliye Bakanlığı izleyen aylarda bu hatayı hazırladığı başka bir tablo ile düzeltmiş ve hatalı tabloyu kamu hesapları bülteninden çıkarmıştır.

Ancak; bu konuda ne gibi bir düzeltme yapıldığı (düzeltmenin doğru bir raporlamayı yansıtmayı yansıtmadığı ayrı bir tartışma konusu olmakla beraber) konusunda kamuoyuna yönelik bir açıklama yapılmamıştır.

Yukarıdaki birinci maddede özetlenen durumun Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin ilgili 138 ve 139 maddesindeki ilkelere göre düzeltilmesi ve kamuoyu ile paylaşılması gerektiği düşünülmektedir.

Kaynak: TEPAV Haziran 2006 Mali İzleme Raporu

I.2.6. Mali İstatistiklerin Raporlanmasındaki Kurumsal Bağımsızlık ve Güvenilirlik

Altıncı ve son ilke ile ekonomik ve mali istatistiklerin kalitesi, kurumsal yapıların mali verileri üretmedeki bağımsızlık düzeyleri ile makro tahminlerin hesaplanmasında kullanılan varsayımların açık olması değerlendirilmeye çalışılmaktadır.

2006 yılında bu ilkenin endeks değeri 2005 yılına göre her iki dönemde de düşmüştür. Endeks değeri 2006 yılı sonunda 34,4 puan ile ilkelerin içinde en düşük değere sahip olma özelliğini 2006 yılında da devam ettirmiştir. Özellikle son iki dönemde bu ilkenin endeks değerinde belirgin bir düşme yaşanmaktadır.

Tablo 7. Mali İstatistiklerin Raporlanmasındaki Kurumsal Bağımsızlık ve Güvenilirlik İlkesi Endeks Sonuçları

	I Dönem			II Dönem		
	2005	2006	Değ. (%)	2005	2006	Değ. (%)
VI MALİ İSTATİSTİKLERİN RAPORLANMASINDAKİ KURUMSAL BAĞIMSIZLIK VE GÜVENİLİRLİK	41,6	35,2	-15,3	38,2	34,4	-10,0
TÜİK başta olmak üzere ekonomik ve sosyal yapıyla ilgili veri						
VI.1 üreten birimlerin teknik olarak bağımsız ve üretilen verilerin güvenilir olması	44,2	45,2	2,4	41,1	43,4	5,5
VI.2 Harcama ve gelir tahminlerinin gerçekçi ve güvenilir olması	48,1	47,3	-1,6	51,5	46,5	-9,6
Mali tahminlerle makro projeksiyonların hesaplanmasında kullanılan modelin ve varsayımların açık olması, modelin ve varsayımların içsel tutarlılıklarının bağımsız kuruluşlar tarafından değerlendirilmesi	31,1	13,5	-56,6	23,9	12,7	-46,8
VI.3 Makro parametreler ile mali tahminlerin hesaplanmasında kullanılan tanımlamaların değişmesi durumunda bu değişimin hemen kamuoyuna açıklanması	43,2	34,9	-19,1	36,2	34,9	-3,7
VI.4						

TÜİK'in kuruluş yasası ile birlikte birinci alt ilke olan birimlerin teknik bağımsızlığı ve verilerin güvenilirliği ilkesi yükselirken, diğer ilkeler belirgin bir şekilde düşmüşlerdir. “Mali tahminler ile makro projeksiyonların hesaplanmasında kullanılan modelin ve varsayımların açık olması”, “modelin ve varsayımların içsel tutarlılıklarının bağımsız kuruluşlar tarafından değerlendirilmesi” alt ilkesindeki düşme bu dönemde çok daha çarpıcı hale gelmiştir. Bu ilkenin endeks değeri 12,7 puana kadar gerilemiştir.

II. GENEL DEĞERLENDİRME ve ULUSLARARASI KARŞILAŞTIRMA

Sonuç olarak, Mali Saydamlık İzleme Endeksi genel sonucu 2006 yılının ilk altı ayında 42,6, ikinci altı ay sonunda ise 41,3 oranında çıkmıştır. 2006 yılının birinci ve ikinci dönemleri, önceki yıla göre mali saydamlığın düştüğü dönemler olmuştur. ***Endeks değerinin yerinde sayması (patinaj yapması) sürecinin 2006 yılı sonuçları ile birlikte geriye doğru kayma şeklinde yeni bir algılama evresine girdiğini görmekteyiz.***

Katılımcılar yapısal reformlarda öngörülen saydamlığı artırıcı düzenlemelerin etkin bir şekilde uygulamaya konmadığını ve geriye dönüş yaşandığını düşünmeye başlamışlardır. Bu durum, karar alıcıların somut politikalar geliştirmesi yanında mevcut düzenlemeleri etkin bir şekilde kamouyu ile paylaşması ve uygulamanın etkinleştirilmesi gereğini de gündeme getirmektedir.

Başta 5018 sayılı KMYKK’nu olmak üzere kamu mali yönetim sistemine ilişkin yapısal nitelikli düzenlemelerin uygulamaya öngörüldüğü şekilde konamamasının endeks değerinin yerinde saymasına neden olduğu düşünülmektedir. Nitekim, birinci ilke olan “kamu sektörünün ekonomide sahip olduğu rol ve sorumlulukların açık olması” ilkesi % 50’lere çıkıp bu düzeylerde aşağı yukarı yönlü değişirken, “kamuoyuna bilgi sunma düzeyi ile bütçe hazırlığı”, “bütçe uygulaması” ile “kesin hesaplar ve dış denetime ilişkin ilkeler” beklenen değerlerin altına gerilemiştir. Son ilke olan “mali istatistiklerin raporlanmasındaki kurumsal bağımsızlık ve güvenilirlik ilkesi,” yapısal sorunların devam ettiği görüntüsünü bu değerlendirmede de sürdürmüştür.

Türkiye saydamlık sonuçlarına karşılaştırmalı bir çerçevede bakmak için, bir önceki raporda başlattığımız çalışmayı devam ettirerek, Türkiye verileri Uluslararası Bütçe Projesi (International Budget Project-IBP) sivil toplum örgütünün bütçenin açıklığı çalışması sonuçları ile karşılaştırılmıştır. ²

Karşılaştırma iki çerçevede yapılmıştır. Öncelikle 2004 yılında IBP tarafından açıklanan 36 ülkeye ait sonuçlar bizim çalışmamız sonucunda elde edilen mali saydamlık sonuçları

² Bkz. <http://www.internationalbudget.org/>

ile karşılaştırılmıştır. İkinci aşamada ise yine IBP tarafından 2006 yılında açıklanan ve ilk defa Türkiye'nin de içinde olduğu saydamlık çalışması sonuçları ile anket sonuçlarının değerlendirilmesi yapılmıştır.

2004 çalışmasına göre, IBP değerlendirmesindeki 67 ve üstü endeks değeri “çok olumlu”, 66-50 arası “olumlu”, 49-33 arası “olumsuz” ve 33’den az olan endeks değeri ise “çok olumsuz” olarak sınıflandırılmaktadır. Buna göre, Türkiye, 36 ülke ortalamasının üç temel kategoride de altında kalmaktadır. Yapısal reformlar ile birlikte Türkiye’de mali saydamlık alanında sağlanan gelişmelere rağmen, ülkemiz bu sınıflamada oransal olarak hala “olumsuz” görünümünden kurtulamamış görünmektedir.

Tablo 8. Türkiye ve IBP Mali Saydamlık Karşılaştırmalı Endeks Sonuçları

	2004		2005	2006
	IBP, 36 ülke ortalaması	Türkiye	Türkiye	Türkiye
Bütçe Dökümanlarında Açıklık	56,0	36,3	41,1	40,4
Bilgi Sunma ve Raporlama	44,0	42,1	43,4	39,7
Kamuoyunun ve Parlamentonun Katılımı	40,0	40,6	42,3	39,9

IBP’nin 2006 yılında açıkladığı ve esas olarak 2005 yılı sonuçlarını yansıtan en son çalışmasına göre ise, Türkiye, Bütçe Açıklığı (Open Budget Index) endeks değeri olarak 59 ülke arasında 41 puan ile 36. sırada çıkmıştır. Bu çalışmada 81 ve üstü endeks değeri “kapsamlı bilginin sunulduğu”, 80-61 arası “önemli düzeyde bilginin sunulduğu”, 60-41 arası “bazı bilgilerin sunulduğu”, 40-21 arası “az bilginin sunulduğu” ve 21’den az olan endeks değeri ise “bilginin sunulmadığı” durum olarak kategorize edilmiştir. Buna göre, Türkiye 59 ülke arasında bazı bilgilerin sunulduğu kategori içinde yer almıştır.

Tablo 9. IBP Bütçe Açıklığı Endeks Sonuçları, 2006

	Ülkeler	% Değer		Ülkeler	% Değer
1	Fransa	89	31	Kazakistan	43
2	İngiltere	88	32	Gana	43
3	Yeni Zelanda	86	33	Hırvatistan	42
4	Güney Afrika	85	34	Malavi	41
5	Slovenya	81	35	Endonezya	41
6	ABD	81	36	Türkiye	41
7	Peru	77	37	Bengaldeş	40
8	İsveç	76	38	Arjantin	39
9	Polonya	73	39	Honduras	38
10	Brezilya	73	40	Zambiya	37
11	Güney Kore	73	41	Nepal	36
12	Norveç	72	42	Gürcistan	33
13	Romanya	66	43	Uganda	31
14	Botsvana	65	44	Ekvator	31
15	Çek Cumhuriyeti	64	45	Azerbeycan	30
16	Kolombiya	57	46	Kamerun	29
17	Hindistan	52	47	Cezayir	28
18	Yeni Gine	51	48	El Salvador	27
19	Namibya	51	49	Arnavutluk	24
20	Pakistan	51	50	Bolivya	20
21	Filipinler	51	51	Nijerya	20
22	Ürdün	50	52	Nikaragua	20
23	Meksika	50	53	Fas	19
24	Kenya	48	54	Moğolistan	18
25	Tanzanya	48	55	Mısır	18
26	Bulgaristan	47	56	Burkina Faso	11
27	Sri Lanka	47	57	Çad	5
28	Rusya	47	58	Angola	4
29	Guatemala	46	59	Vietnam	2
30	Kostarika	44		Ortalama	46

Türkiye'nin sınır noktada girdiği grubun içinde Bulgaristan, Rusya, Meksika, Pakistan, Gana gibi ülkeler yer almıştır. Polonya, Çek Cumhuriyeti, Brezilya gibi ülkeler bir üst kategori içinde Türkiye'nin oldukça üstünde bir endeks değerine sahip çıkmıştır.

Tablo 10. Vatandaşın Bütçe Açıklığı Endeksi (IBP, 2006)

Kapsamlı Bilginin Sunulduğu	Fransa- Slovenya-İngiltere-Yeni Zelanda- Güney Afrika-Amerika Birleşik Devletleri
Önemli Düzeyde Bilginin Sunulduğu	Botsvana-Norveç-Romanya-Brezilya-Peru- Güney Kore-Çek Cumhuriyeti-Polonya-İsveç
Bazı Bilgilerin Sunulduğu	Bulgaristan-Hindistan-Meksika-Sri Lanka- Kolombiya-Endonezya-Namibia-Tanzanya- Kostarika-Ürdün-Pakistan-Hırvatistan- Kazakistan-Yeni Gine-Gana-Kenya-Filipinler-

	Guatemala-Malavi-Rusya-Türkiye
Az Bilginin Sunulduğu	Arnavutluk-Cezayir-Arjantin-Azerbaycan-Bangladeş -Kamerun-Ekuador-El Salvador-Gürcistan-Honduras-Nepal-Uganda-Zambiya
Bilginin Sunulmadığı	Angola-Bolivya-Burkina Faso-Çad-Mısır-Moğolistan-Fas-Nikaragua-Nijerya-Vietnam

Kaynak: IBP Open Budget Initiative Index 2006 .

Sonuç olarak, Türkiye’de kamu sektöründe mali saydamlığı ölçmek için kullandığımız endeks ile hemen hemen benzer nitelikleri taşıyan IBP endeksi sonuçları paralel sonuçlar vermekte ve yapılan tüm yasal düzenlemelere rağmen, ülkemizde mali saydamlık uygulamada olumsuz bir görüntü vermekte ve uluslararası karşılaştırmalarda da yerimiz pek iç açıcı bir konumda bulunmamaktadır.